Konstitutionsutskottets betänkande

1979/80:46

med anledning av propositionen 1979/80:105 om ny instansordning i kommunalbesvärsmål jämte motioner

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ny instansordning för kommunalbesvärsmålen. Syftet med den nya instansordningen är främst att så långt möjligt förkorta handläggningstiderna i kommunalbesvärsmålen. Kommunfullmäktiges, landstings samt de kommunala och landstingskommunala nämndernas beslut skall enligt vad som föreslås i propositionen överklagas hos kammarrätterna. Detsamma gäller om de kyrkokommunala besluten. Kammarrätterna ersätter alltså länsstyrelserna som första besvärsinstans i kommunalbesvärsmålen. I de landstingskommunala målen, som f. n. överklagas direkt till regeringsrätten, förs kammarrätterna in som första besvärsinstans. När kammarrätten behandlar kommunalbesvärsmål, skall två särskilda ledamöter som är sakkunniga i kommunala frågor delta i handläggningen.

Rätten att fullfölja kommunalbesvär till regeringsrätten blir enligt förslaget begränsad. Besvär över kammarrättens beslut prövas endast om regeringsrätten har meddelat prövningstillstånd.

Reformeringen av instansordningen föranleder ändringar i framför allt kommunallagen, lagen om församlingsstyrelse och lagen om allmänna förvaltningsdomstolar. Dessutom föreslås vissa mindre ändringar i förvaltningsprocesslagens regler om prövningstillstånd.

Avsikten är att reformen skall genomföras den 1 januari 1981.

Beträffande lagförslagen och den närmare motiveringen för dessa hänvisas till propositionen.

Motionerna

I motionen 1979/80:1942 av Allan Ekström (m) och Jan Prytz (m) yrkas att riksdagen beslutar att komplettera 36 § förvaltningsprocesslagen såvitt angår kommunalbesvär med en bestämmelse av följande lydelse: "I kommunalbesvärsmål må prövningstillstånd meddelas även om anledning förekommer till ändring i det slut vartill kammarrätten kommit eller eljest med hänsyn till omständigheterna i målet skäl förekommer till talans prövning".

Enligt motionen talar starka skäl för att som grund för prövningstillstånd vid fullföljd av talan i kommunalbesvärsmål till regeringsrätten även bör få åberopas att anledning förekommer till antagande att kammarrätten bedömt saken på ett materiellt oriktigt sätt, s. k. ändringsdispens. I motionen erinras om att en minoritet av regeringsrättens ledamöter under remissbehandlingen

av kommunalbesvärskommitténs förslag förordat en sådan ordning.

I motionen 1979/80:1954 av Hilding Johansson m. fl. (s) yrkas att riksdagen vid behandlingen av propositionen 1979/80:105 beslutar att instansordningen i kommunalbesvärsmålen skall utformas i enlighet med vad som föreslås i motionen.

I motionen riktas vissa invändningar mot propositionens förslag. Genom att flertalet mål kan förväntas stanna i kammarrätten skulle om förslaget genomförs en begränsning uppkomma beträffande besvärsprövningen i förhållande till vad nu gäller. En andra invändning mot förslaget i denna del är enligt motionen att den erfarenhet och goda kännedom om förhållandena i länets kommuner som finns inom länsstyrelsen inte tas till vara om prövningen i första instans flyttas från länsstyrelse till kammarrätt. Prövningen av kommunalbesvärsmålen är visserligen formellt begränsad till en laglighetsprövning, men i verkligheten innebär den ofta en kvalificerad lämplighetsprövning. Detta är särskilt uppenbart i de mål där besvären grundas på att det kommunala organet har överskridit sin allmänna kompetens. Som framhålls av bl. a. länsstyrelsen i Stockholms län i yttrandet över kommunalbesvärskommitténs förslag bör den juridiskt-formella karaktären av kommunalbesvärsprövningen inte överbetonas på bekostnad av kravet på förtrogenhet med det kommunala fältet. Enligt motionen bör därför prövningen i första instans ligga kvar hos länsstyrelsen med de goda kontakter och den kunskap om förhållandena inom länet som finns samlad inom denna.

Ett tredje skäl för att bevara länsstyrelsen som första besvärsinstans är enligt motionen att en centralisering av beslutsfattandet på detta område bör undvikas. Förslaget att kammarrätterna skall bli första instans innebär att besluten flyttas längre bort från kommuninvånarna. Detta strider, som framhållits i yttranden från flera länsstyrelser, mot en allmän strävan till decentralisering inom förvaltningen. Liknande synpunkter har framförts av decentraliseringsutredningen och kommunförbundet. Slutligen bör det enligt motionen framhållas att förslaget i propositionen innebär att ytterligare en grupp ärenden flyttas bort från länsstyrelsen samtidigt som uppgiftsfördelningen mellan länsstyrelsen och olika statliga och länskommunala organ är föremål för prövning inom länsdemokratikommittén. Att nu ersätta länsstyrelserna som första besvärsinstans i kommunalbesvärsmål med kammarrätten vore enligt motionen att föregripa länsdemokratikommitténs arbete med ytterligare en delreform som inte kan bedömas i sitt sammanhang.

I motionen 1979/80:1955 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas att riksdagen beslutar att möjligheter skall finnas att få kammarrättens beslut i kommunala besvärsärenden prövade.

Enligt motionen kan inte godtas den i propositionen föreslagna ordningen att besvär över kammarrättens beslut endast skall kunna anföras om regeringsrätten meddelar prövningstillstånd. När man enligt propositionens

förslag fjärmar den kommunala besvärsinstansen från medborgarna genom att kammarrätterna blir besvärsinstans, så är det viktigt att behålla möjligheten att besvära sig över kammarrättens beslut. En ordning där landets fyra kammarrätter ersätter den mera "nära" och vanliga kontakten med länsstyrelsen, kombinerat med minskade möjligheter att få besvärsinstansens beslut prövade skulle av många människor upplevas som inskränkning av besvärsmöjligheterna.

Utskottet

I propositionen föreslås en ny instansordning för kommunalbesvärsmålen. Syftet med den nya instansordningen har angetts vara att så långt möjligt förkorta handläggningstiderna i dessa mål. Förslaget innebär att kammarrätterna blir första besvärsinstans både vad gäller de primärkommunala och de landstingskommunala besluten på detta område. Detsamma gäller om de kyrkokommunala besluten. Beträffande de primärkommunala och kyrkokommunala målen ersätts sålunda länsstyrelserna av kammarrätterna som första besvärsinstans. I de landstingskommunala målen, som f. n. överklagas direkt till regeringsrätten, förs kammarrätterna in som första besvärsinstans. När kammarrätt behandlar kommunalbesvärsmål, skall två särskilda ledamöter som är sakkunniga i kommunala frågor delta i handläggningen.

Som hittills skall kommunalbesvär kunna fullföljas till regeringsrätten. Enligt propositionens förslag begränsas rätten härvidlag i förhållande till vad nu gäller på det sättet att besvär över kammarrättens beslut prövas endast om regeringsrätten har meddelat s. k. prövningstillstånd. Reformerna, som föreslås träda i kraft den 1 januari 1981, föranleder ändringar i främst kommunallagen, lagen om församlingsstyrelse, lagen om allmänna förvaltningsdomstolar och förvaltningsprocesslagen.

Med anledning av propositionen har väckts tre motioner, nämligen 1979/80:1942 av Allan Ekström (m) och Jan Prytz (m), 1979/80:1954 av Hilding Johansson m. fl. (s) samt 1979/80:1955 av Lars Werner m. fl. (vpk).

I motionen 1954 föreslås att länsstyrelserna behålls som första besvärsinstans vad gäller de primärkommunala målen. Genom att flertalet mål kan förväntas stanna i kammarrätten skulle nämligen enligt motionen om förslaget genomförs en begränsning uppkomma beträffande besvärsprövningen i förhållande till vad nu gäller. Ett annat skäl för att behålla länsstyrelserna som besvärsinstans är enligt motionen att den erfarenhet och goda kännedom om förhållandena i länets kommuner som finns inom länsstyrelsen inte tas till vara om prövningen i första instans flyttas från länsstyrelse till kammarrätt. Prövningen av kommunalbesvärsmål innebär ofta en kvalificerad lämplighetsprövning, vilket är särskilt uppenbart i de mål där besvären grundas på att det kommunala organet har överskridit sin allmänna kompetens. Av stor betydelse i sammanhanget är vidare enligt

motionen att en centralisering av beslutsfattandet på detta område undviks. Förslaget innebär att besluten flyttas längre bort från kommuninvånarna. Slutligen framhålls det i motionen att propositionens förslag innebär att ytterligare en grupp ärenden skulle flyttas bort från länsstyrelsen samtidigt som uppgiftsfördelningen mellan länsstyrelsen och olika statliga och länskommunala organ är föremål för prövning inom en parlamentarisk utredning – länsdemokratikommittén. Denna kommittés arbete bör enligt motionen inte föregripas.

Frågan om prövningstillstånd hos regeringsrätten behandlas i motionen 1942. Enligt motionen talar starka skäl för att som grund för prövningstillstånd vid fullföljd av talan i kommunalbesvärsmål även bör få åberopas att anledning förekommer till antagande att kammarrätten bedömt saken på ett materiellt oriktigt sätt, dvs. en form av s. k. ändringsdispens. Liknande synpunkter anläggs i motionen 1955, vari anförs att den i propositionen föreslagna ordningen att besvär över kammarrättens beslut endast skall kunna anföras om regeringsrätten meddelar prövningstillstånd inte kan godtas.

Utskottet får för sin del anföra följande.

Till en början bör erinras om att kommunalbesvär har till syfte att bereda varje kommunmedlem oavsett om han eller hon berörs av beslutet eller inte möjlighet att få till stånd en kontroll av kommunala besluts laglighet. Genom kommunalbesvärsreglerna hålls denna statskontroll inom vissa bestämda gränser, vilket är betingat av hänsyn till den kommunala självstyrelsen. En ändrad instansordning för kommunalbesvärsmålen har diskuterats sedan länge. I det utredningsarbete – inom kommunalbesvärskommittén – som ligger till grund för propositionens förslag har påvisats att tillströmningen av kommunalbesvärsmål till regeringsrätten ökat kraftigt under senare år. Enligt kommitténs uppfattning har dessa mål kommit att ta i anspråk en oproportionerligt stor del av regeringsrättens sessionstid. När det gäller kammarrätterna däremot visar målbalanserna under den senaste tiden en sjunkande tendens, vilket enligt kommittén ger möjlighet att utvidga dessa domstolars målområde.

I propositionen framhålls att flertalet remissinstanser ställt sig positiva till en ändring av instansordningen i kommunalbesvärsmålen, varvid dock olika synpunkter framförts på frågan hur instanskedjan bör utformas. Meningsskiljaktigheterna avser främst behovet av att behålla en besvärsinstans på regional nivå.

Utskottet delar den uppfattning som kommit till uttryck både i kommitténs förslag och i propositionen att det är en angelägen åtgärd att reformera instansordningen i kommunalbesvärsmål. Av stor betydelse är självfallet att handläggningstiderna kan hållas på en rimlig nivå utan att för den skull rättssäkerhetskravet träds för när. Instansordningen måste utformas så att den skapar bästa möjliga förutsättningar för den speciella typ av lagligheteskontroll som kommunalbesvärsprövningen innebär. Propositionens förslag

innebär att regeringsrätten alltjämt skall utgöra högsta instans för kommunalbesvärsmålen, dock att krav på s. k. prövningstillstånd införs.

Vad gäller frågan om prövningstillstånd som särskilt tagits upp i två av motionerna vill utskottet erinra om att i samband med tillkomsten av förvaltningsprocesslagens regler på detta område diskuterades möjligheten av att medge någon form av s. k. ändringsdispens. Tanken avvisades emellertid bl. a. med hänvisning till att man med en sådan ordning inte skulle kunna förverkliga de bärande principerna för instanssystemet. Genom rätt till ändringsdispens kunde befaras att måltillströmningen till regeringsrätten skulle bli betydligt mer omfattande jämfört med en ordning där prövningen i huvudsak endast skulle gälla prejudikatsfrågor. Vid riksdagsbehandlingen av förvaltningsdomstolsreformen uttalade konstitutionsutskottet (KU 1971:36 s. 15) att prövningstillstånd skulle kunna meddelas av prejudikatsskäl utan alltför snäv begränsning. Liknande synpunkter har anlagts i det nu aktuella ärendet. Departementschefen uttalar bl. a. att utformningen av reglerna om prövningstillstånd samt vad som anförts i förarbetena till dessa bör ge tillräckliga garantier för att regeringsrätten skall kunna bevilja prövningstillstånd i kommunalbesvärsmålen i den utsträckning som behövs till ledning för rättstillämpningen. Utskottet ansluter sig till dessa uttalanden.

Propositionens förslag innebär vidare att kammarrätterna införs som instans under regeringsrätten för prövning av kommunalbesvärsmålen. Enligt utskottets mening bör kammarrätterna vara väl skickade att anförtros uppgiften att handlägga kommunalbesvärsmål. Det bör erinras om att förslaget innebär att när kammarrätt behandlar kommunalbesvärsmål, skall två särskilda ledamöter som är sakkunniga i kommunala frågor delta i handläggningen. Utskottet instämmer även i vad som anförts i frågan om prövningstillstånd hos regeringsrätten och föreslår således att motionerna 1942 och 1955 inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

Vad slutligen gäller frågan om att behålla länsstyrelsen i instanskedjan, vilket påyrkas i motionen 1954, vill utskottet anföra följande. Kommunalbesvärskommittén redovisade i sitt betänkande utförligt skälen för och mot ett två- resp. treinstanssystem för kommunalbesvärsmålen och stannade därvid för att en kortare instanskedja var att föredra. Kommittén ansåg det särskilt angeläget att slutliga avgöranden i kommunalbesvärsmål, som ofta kan gälla samhällsviktiga beslut och principiella rättsfrågor, kommer till stånd inom rimlig tid.

Kommitténs förslag att länsinstansen skulle slopas i kommunalbesvärsmålen tillstyrktes eller lämnades utan erinran av flertalet remissinstanser (se prop. s. 30 f.).

Även enligt departementschefen är det en central fråga vilken inverkan ett behållande av länsinstansen kan få på handläggningstiderna i kommunalbesvärsmålen. Departementschefen framhåller att ett av huvudsyftena med en reform av besvärsordningen i kommunalbesvärsmål är att komma till rätta med de stötande långa väntetiderna som ibland har förekommit i de fall då

talan har fullföljts till regeringsrätten. Det är enligt departementschefen viktigt att regeringsrätten någorlunda snabbt kan ge vägledande besked om gränserna för kommunernas kompetens och om innebörden av reglerna om deras organisation och verksamhetsformer. Att införa en instansordning som är ägnad att snarare förlänga än förkorta handläggningstiderna bör därför inte komma i fråga.

Utskottet anser att propositionens förslag vad gäller slopandet av länsstyrelsen som besvärsinstans bör godtas med hänsyn till angelägenheten av att kommunalbesvärsmålen blir avgjorda inom rimlig tid. Bl. a. bör framhållas att den föreslagna ordningen också skapar enhetlighet vad gäller prövningen av de primärkommunala och landstingskommunala besvärsmålen. En sådan enhetlighet har blivit mera angelägen efter tillkomsten av 1977 års kommunallag som innebär att samma regler i större utsträckning än tidigare gäller för primärkommunernas och landstingskommunernas verksamhet. Anförda synpunkter leder till att utskottet inte anser sig kunna biträda förslaget i motionen 1954. Motionsyrkandet avstyrks följaktligen.

Propositionens förslag i de delar som inte berörts i det föregående tillstyrks. Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att riksdagen

1. beträffande *frågan om prövningstillstånd i kommunalbesvärsmål* med avslag på motionerna 1979/80:1942 och 1979/80:1955 bifaller propositionen 1979/80:105, såvitt nu är i fråga,
2. beträffande *frågan om länsstyrelsen som första besvärsinstans i vissa kommunalbesvärsmål* med avslag på motionen 1979/80:1954 bifaller propositionen 1979/80:105, såvitt nu är i fråga,
3. bifaller propositionen 1979/80:105 i övrigt.

Stockholm den 10 april 1980

På konstitutionsutskottets vägnar
BERTIL FISKESJÖ

Närvarande: Bertil Fiskesjö (c), Hilding Johansson (s), Anders Björck (m), Olle Svensson (s), Per Unckel (m), Sven-Erik Nordin (c), Wivi-Anne Cederqvist* (s), Gunnar Biörck i Värmdö (m), Kurt Ove Johansson (s), Bengt Kindbom (c), Daniel Tarschys (fp), Kerstin Nilsson (s), Sture Thun (s), Lahja Exner* (s) och Kerstin Sandborg* (fp).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av Hilding Johansson, Olle Svensson, Wivi-Anne Cederqvist, Kurt Ove Johansson, Kerstin Nilsson, Sture Thun och Lahja Exner (alla s) vilka

beträffande frågan om länsstyrelsen som första besvärsinstans i vissa kommunalbesvärsmål

dels ansett att det avsnitt i utskottets yttrande som på s. 5 börjar "Vad slutligen gäller" och på s. 6 slutar "avstyrks följaktligen" bort ha följande lydelse:

Beträffande förslaget i motionen 1954 om att behålla länsstyrelsen som första besvärsinstans beträffande de primärkommunala och kyrkokommunala målen vill utskottet anföra följande.

Som framhålls i propositionen kan flertalet kommunalbesvärsmål i fortsättningen förväntas stanna i kammarrätt. Förslaget innebär sålunda i praktiken en väsentlig begränsning i den besvärsprövning som nu förekommer i mål av detta slag. Till detta kommer att den erfarenhet och goda kännedom om förhållandena i länets kommuner som finns inom länsstyrelsen inte tas till vara om prövningen i första instans flyttas från länsstyrelsen till kammarrätten. Prövningen av kommunalbesvärsmålen är visserligen formellt begränsad till en laglighetsprövning men i verkligheten innebär den ofta en kvalificerad lämplighetsprövning. Enligt utskottet är detta särskilt uppenbart i de mål där besvären grundas på att det kommunala organet har överskridit sin allmänna kompetens.

I sådana mål blir det med den utformning som lagstiftningen har i detta avseende ibland nödvändigt för besvärsmyndigheten att bedöma vilken omfattning den kommunala kompetensen på det aktuella området bör ha. Som framhålls även i propositionen blir det i många fall nödvändigt att pröva om den kommunala åtgärden varit behövlig eller ändamålsenlig för att uppnå ett visst resultat. Utskottet vill erinra om att bl. a. länsstyrelsen i Stockholms län i yttrande över kommunalbesvärskommitténs förslag framhållit att den juridiskt-formella karaktären av kommunalbesvärsprövningen inte bör överbetonas på bekostnad av kravet på förtrogenhet med det kommunala fältet. Med kammarrätten som sista instans i flertalet mål av detta slag bör därför prövningen i första instans ligga kvar hos länsstyrelsen med de goda kontakter och den kunskap om förhållandena inom länet som finns samlad inom denna.

Ett ytterligare skäl för att bevara länsstyrelsen som första besvärsinstans är enligt utskottet att en centralisering av dessa beslut vilka är av stor betydelse för medborgarna i enskilda kommuner bör undvikas. Förslaget att kammarrätterna skall bli första instans innebär att besluten flyttas längre bort från kommuninvånarna. Detta strider, som framhållits i yttranden från flera länsstyrelser, mot en allmän strävan till decentralisering inom förvaltningen. Liknande synpunkter har framförts av decentraliseringsutredningen och

kommunförbundet.

Slutligen vill utskottet framhålla att förslaget i propositionen innebär att ytterligare en grupp ärenden flyttas från länsstyrelsen, samtidigt som uppgiftsfördelningen mellan länsstyrelsen och olika statliga och länskommunala organ är föremål för prövning inom länsdemokratikommittén. Som framhållits från socialdemokratiskt håll bl. a. i en reservation i länsdemokratikommitténs första delbetänkande måste största återhållsamhet iakttas med fortsatta delreformer på detta område innan länsdemokratikommittén är klar med sin övergripande utredning om länsstyrelsernas roll i framtiden. Att nu ersätta länsstyrelserna som första besvärsinstans i kommunalbesvärsmål med kammarrätten är ägnat att föregripa länsdemokratikommitténs arbete med ytterligare en delreform som inte kan bedömas i sitt sammanhang.

Med hänvisning till det anförda finner utskottet att propositionens förslag till ny instansordning bör antas med den ändringen att länsstyrelserna även i fortsättningen blir första besvärsinstans i kommunalbesvärsmålen. Utskottet tillstyrker sålunda bifall till motionen 1954.

dels att utskottets hemställan under mom. 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *frågan om länsstyrelsen som första besvärsinstans i vissa kommunalbesvärsmål* med bifall till motionen 1979/80:1954 och med avslag i motsvarande del på propositionen 1979/80:105 antar de lagförslag betecknade reservanternas förslag som intagits i *bilaga* till detta betänkande.

Bilaga

Författningsförslag

1 Förslag till
Lag om ändring i kommunallagen (1977:179)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 1, 2, 4 och 5 §§ kommunallagen (1977:179) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Reservanternas förslag*
7 kap.	
1 §	
Över beslut av kommunfullmäktige får, om ej annat är särskilt föreskrivet, medlem av kommunen anföra besvär hos länsstyrelsen. *Sådan talan* får grundas endast på att beslutet	*Om ej annat är särskilt föreskrivet, får kommunfullmäktiges beslut överklagas av den som är medlem av kommunen. Sådana beslut överklagas genom* besvär hos länsstyrelsen. *Besvären* får grundas endast *på omständigheter som innebär* att beslutet
1. ej har tillkommit i laga ordning,	1. ej har tillkommit i laga ordning,
2. står i strid mot lag eller annan författning,	2. står i strid mot lag eller annan författning,
3. på annat sätt överskrider kommunfullmäktiges befogenhet,	3. på annat sätt överskrider kommunfullmäktiges befogenhet,
4. kränker klagandens enskilda rätt eller	4. kränker klagandens enskilda rätt eller
5. annars vilar på orättvis grund.	5. annars vilar på orättvis grund.
Besvärshandling skall ha kommit in till länsstyrelsen inom tre veckor från den dag då justering av det över beslutet förda protokollet har tillkännagetts på kommunens anslagstavla. *Till besvärshandlingen skall fogas det överklagade beslutet och bevis om dagen för anslaget.* Besvär som ej har anförts i rätt tid upptages ej till prövning.	*Besvärshandlingen* skall ha kommit in till länsstyrelsen inom tre veckor från den dag då justering av det över beslutet förda protokollet har tillkännagetts på kommunens anslagstavla. Besvär som ej har anförts i rätt tid upptages ej till prövning. *Om besvärshandlingen före besvärstidens utgång har kommit in till kommunen, skall besvären ändå tas upp till prövning.*
	I besvärshandlingen skall anges det beslut som överklagas och de

Nuvarande lydelse	*Reservanternas förslag*
	omständigheter på vilka besvären grundas. Klaganden får ej anföra någon ny omständighet till grund för besvären efter besvärstidens utgång.
Över beslut av landsting får, om ej annat är särskilt föreskrivet, medlem av landstingskommunen anföra besvär hos regeringsrätten. Besvärshandling tillställes *regeringsrätten.* I övrigt tillämpas bestämmelserna i första *och andra* styckena på motsvarande sätt på besvär över sådant beslut.	*Om ej annat är särskilt föreskrivet, får landstingets beslut överklagas av den som är medlem av landstingskommunen. Sådana beslut överklagas genom besvär hos kammarrätten. Besvärshandlingen* tillställes *kammarrätten.* I övrigt tillämpas bestämmelserna i första–*tredje* styckena på motsvarande sätt på besvär över sådant beslut.
2 §[1]	
I fråga om besvär över beslut av *kommunstyrelsen*, annan *kommunal* nämnd eller partssammansatt organ skall bestämmelserna i 1 § om besvär över *beslut av kommunfullmäktige* tillämpas på motsvarande sätt, om ej annat sägs i 3 § eller är särskilt föreskrivet. *I fråga om besvär över beslut av förvaltningsutskottet, annan landstingskommunal nämnd eller partssammansatt organ skall bestämmelserna i 1 § om besvär över beslut av landsting tillämpas på motsvarande sätt, om ej annat sägs i 3 § eller är särskilt föreskrivet.* Besvär får ej anföras över beslut av rent förberedande eller verkställande art.	I fråga om besvär över beslut av *styrelsen*, annan nämnd eller partssammansatt organ skall bestämmelserna i 1 § om besvär över *kommunfullmäktiges eller landstingets beslut* tillämpas på motsvarande sätt, om ej annat sägs i 3 § eller är särskilt föreskrivet. Besvär får ej anföras över beslut av rent förberedande eller *rent* verkställande art.
Bestämmelserna i första stycket gäller även beslut som har fattats med stöd av uppdrag enligt 3 kap. 12 §. I fråga om beslut som ej har protokollförts särskilt räknas besvärstiden från den dag då justering	Bestämmelserna i första stycket gäller även beslut som har fattats med stöd av uppdrag enligt 3 kap. 12 §. I fråga om beslut som ej har protokollförts särskilt räknas besvärstiden från den dag då justering

[1] Senaste lydelse 1979:409.

Nuvarande lydelse	*Reservanternas förslag*
av protokoll, som har förts vid det sammanträde med styrelsen eller nämnden varvid beslutet har anmälts, har *tillkännagivits* på anslagstavlan.	av protokoll, som har förts vid det sammanträde med styrelsen eller nämnden varvid beslutet har anmälts, har *tillkännagetts* på anslagstavlan.

Bestämmelserna i första stycket gäller också i fråga om besvär över sådant beslut av revisorerna som avses i 5 kap. 4 §.

4 §

Om besvär har anförts hos länsstyrelsen, kan denna förbjuda att det överklagade beslutet *verkställes*.	Om besvär har anförts hos länsstyrelsen, kan denna förbjuda att det överklagade beslutet *verkställs*.
	Vid tillämpning av förvaltningsprocesslagen (1971:291) anses kommunen eller landstingskommunen som part.
	Ett föreläggande enligt 5 § förvaltningsprocesslagen får ej gälla sådan brist i besvärshandlingen som består i att denna ej anger den eller de omständigheter på vilka besvären grundas. Bestämmelsen i 29 § förvaltningsprocesslagen om rätt att utan yrkande besluta till det bättre för enskild tillämpas ej.

5 §

Över länsstyrelsens beslut får, om ej annat är särskilt föreskrivet, besvär anföras hos regeringsrätten. Besvär över beslut av länsstyrelsen vilket har gått klaganden emot får anföras endast av denne. Besvär över beslut, varigenom länsstyrelsen har bifallit besvär eller förbjudit att det överklagade beslutet *verkställes*, får anföras av kommunen och medlem av *kommunen*. Besvärshandlingen skall ha kommit in till *regeringsrätten* inom tre veckor från den dag då den som vill anföra besvär fick del av beslutet. Om länsstyrelsens beslut har gått klaganden emot skall han	*Om ej annat är särskilt föreskrivet, får länsstyrelsens beslut överklagas genom besvär hos kammarrätten.* Besvär över *ett* beslut av länsstyrelsen vilket har gatt klaganden emot får anföras endast av denne. Besvär över *ett* beslut, varigenom länsstyrelsen har bifallit besvär eller förbjudit att det överklagade beslutet *verkställs* får anföras av kommunen och medlem av *denna*. Besvärshandlingen skall ha kommit in till *kammarrätten* inom tre veckor från den dag då den som vill anföra besvär fick del av beslutet. Om länsstyrelsens beslut har gätt klaganden emot skall han

Nuvarande lydelse	*Reservanternas förslag*
underrättas om vad han har att *iakttaga* vid besvär över beslutet.	underrättas om vad han har att *iaktta* vid besvär över beslutet. *Att besvär över kammarrättens beslut anförs hos regeringsrätten framgår av 33 § förvaltningsprocesslagen (1971:291). Besvär över ett beslut av kammarrätten vilket har gått emot den som har överklagat ett kommunalt eller landstingskommunalt beslut får endast anföras av denne. Besvär över ett beslut som innebär att det kommunala eller landstingskommunala beslutet upphävs eller inte får verkställas, får anföras av kommunen och medlem av denna eller, när fråga är om ett landstingskommunalt beslut, av landstingskommunen och medlem av denna.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1981.

Äldre bestämmelser tillämpas på besvär över beslut, i fråga om vilket justering av protokollet senast den 31 december 1980 har tillkännagetts på kommunens eller landstingskommunens anslagstavla.

2 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1957:281) om kommunalförbund

Härigenom föreskrivs att 20 § lagen (1957:281) om kommunalförbund[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Reservanternas förslag*
20 §	
Bestämmelserna i 7 kap. kommunallagen (1977:179) tillämpas på motsvarande sätt i fråga om kommunalförbund. Ingår landstingskommun i förbundet, skall därvid tillämpas de bestämmelser, som avser landstingskommun. *Besvärsrätt tillkommer* såväl *medlem* av förbundet som *medlem* av kommun som ingår i förbundet.	Bestämmelserna i 7 kap. kommunallagen (1977:179) tillämpas på motsvarande sätt i fråga om kommunalförbund. Ingår landstingskommun i förbundet, skall därvid tillämpas de bestämmelser, som avser landstingskommun. *Besvär får anföras av* såväl *medlemmar* av förbundet som *medlemmar* av *varje* kommun *eller landstingskommun* som ingår i förbundet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1981.

Äldre bestämmelser tillämpas på besvär över beslut, i fråga om vilket justering av protokollet senast den 31 december 1980 har tillkännagetts på den anslagstavla som avses i 11 §.

[1] Lagen omtryckt 1977:181.

3 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1961:436) om församlingsstyrelse

Härigenom föreskrivs att 89 § 1 mom. samt 90 och 91 §§ lagen (1961:436) om församlingsstyrelse[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Reservanternas förslag*
	89 §
1 mom. *Över beslut av kyrkofullmäktige eller kyrkostämma må, där ej* annat är särskilt föreskrivet, *besvär anföras* hos länsstyrelsen. *Sådan klagan må* grundas endast *därå*, att beslutet	1 mom. *Kyrkofullmäktiges eller kyrkostämmans beslut får, om* ej annat är särskilt föreskrivet, *överklagas genom* besvär hos länsstyrelsen. *Besvären får* grundas endast *på omständigheter som innebär* att beslutet
icke tillkommit i laga ordning,	1. *ej har* tillkommit i laga ordning,
står i strid mot *allmän* lag eller författning *eller annorledes* överskrider *deras* befogenhet, *som fattat beslutet*, eller	2. står i strid mot lag eller *annan* författning,
	3. *på annat sätt* överskrider *kyrkofullmäktiges eller kyrkostämmans* befogenhet,
kränker klagandens enskilda rätt eller *eljest* vilar på orättvis grund.	4. kränker klagandens enskilda rätt eller
	5. *annars* vilar pa orättvis grund.
Besvären skola hava inkommit till länsstyrelsen inom tre veckor från den dag, då *verkställd* justering av det över beslutet förda protokollet *tillkännagivits å* församlingens anslagstavla. *Besvären skola vara åtföljda av överklagade beslutet jämte bevis om dagen för justeringens tillkännagivande.*	*Besvärshandlingen skall ha kommit in* till länsstyrelsen inom tre veckor från den dag, då justering av det över beslutet förda protokollet *har tillkännagetts på* församlingens anslagstavla. *Besvär som ej har anförts i rätt tid upptages ej till prövning. Om besvärshandlingen före besvärstidens utgång har kommit in till församlingen, skall besvären ändå tas upp till prövning.*
Länsstyrelsen skall inhämta domkapitlets yttrande över besvären, såvida det icke är uppenbart att sådan åtgärd är obehövlig.	*I besvärshandlingen skall anges det beslut som överklagas och de omständigheter på vilka besvären grundas. Klaganden får ej anföra någon ny omständighet till grund för besvären efter besvärstidens utgång.*

[1] Lagen omtryckt 1976:500.

Nuvarande lydelse	*Reservanternas förslag*
	90 §
Hava besvär anförts hos länsstyrelsen, äger länsstyrelsen, om skäl därtill äro, förbjuda överklagade beslutets verkställighet.	*Länsstyrelsen skall inhämta domkapitlets yttrande över besvären, om det ej är uppenbart obehövligt.*
Grundas besvären därpå, att klagandens enskilda rätt blivit kränkt genom beslutet, och bliva besvären godkända, gäller rättelsen till förmån för den som klagat men står beslutet i övrigt fast, utan så är, att det finnes strida mot allmän lag eller författning eller eljest vila på orättvis grund, då länsstyrelsen må förordna om upphävande i dess helhet.	*Om besvär har anförts hos länsstyrelsen kan denna förbjuda att det överklagade beslutet verkställs.* *Vid tillämpning av förvaltningsprocesslagen (1971:291) anses församlingen som part.* *Ett föreläggande enligt 5 § förvaltningsprocesslagen får ej gälla sådan brist i besvärshandlingen som består i att denna ej anger den eller de omständigheter på vilka besvären grundas. Bestämmelsen i 29 § förvaltningsprocesslagen om rätt att utan yrkande besluta till det bättre för enskild tillämpas ej.*
	91 §
I länsstyrelsens beslut må, där icke för vissa frågor annorlunda är särskilt stadgat, ändring sökas hos regeringsrätten senast inom tre veckor från den dag, då klaganden erhöll del av beslutet.	*Om ej annat är särskilt föreskrivet, får länsstyrelsens beslut överklagas genom besvär hos kammarrätten. Besvär över ett beslut av länsstyrelsen vilket har gått klaganden emot får anföras endast av denne. Besvär över ett beslut, varigenom länsstyrelsen har bifallit besvär eller förbjudit att det överklagade beslutet verkställs, får anföras av församlingen och var och en som sägs i 89 § 3 mom. Besvärshandlingen skall ha kommit in till kammarrätten inom tre veckor från den dag då den som vill anföra besvär fick del av beslutet. Om länsstyrelsens beslut har gått klaganden emot skall han underrättas om vad han har att iaktta vid besvär över beslutet.* *Att besvär över kammarrättens beslut anförs hos regeringsrätten framgår av 33 § förvaltningsprocess-*

Nuvarande lydelse	*Reservanternas förslag*
	lagen (1971:291).
	Besvär över ett beslut av kammarrätten, vilket har gått emot den som har överklagat ett kyrkokommunalt beslut, får anföras endast av denne. Besvär över ett beslut, som innebär att det kyrkokommunala beslutet upphävs eller inte får verkställas, får anföras av församlingen och var och en som sägs i 89 § 3 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1981.

Äldre bestämmelser tillämpas på besvär över beslut, i fråga om vilket justering av protokollet senast den 31 december 1980 har tillkännagetts på församlingens eller den kyrkliga samfällighetens anslagstavla.

4 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1979:411) om ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 19 §, 2 kap. 9 § och 3 kap. 14 § lagen (1979:411) om ändring i rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Reservanternas förslag*
1 kap.	
19 §	
Beslut, som under tiden mellan beslutet om indelningsändring eller, om indelningsdelegerade skall utses, valet av delegerade och ändringens ikraftträdande fattas av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller annan kommunal nämnd, överklagas genom besvär enligt 7 kap. 1 § kommunallagen (1977:179). Besvär får anföras, förutom av medlemmar av kommunen, även av andra kommuner som berörs av indelningsändringen och av medlemmar av en sådan kommun. Beträffande besvären tillämpas i övrigt bestämmelserna i 7 kap. kommunallagen *på motsvarande sätt*. Besvär över beslut, varigenom länsstyrelsen har bifallit besvär eller förbjudit att det överklagade beslutet verkställs, får anföras även av andra kommuner som berörs av indelningsändringen och medlemmar av sådan kommun.	Beslut, som under tiden mellan beslutet om indelningsändring eller, om indelningsdelegerade skall utses, valet av delegerade och ändringens ikraftträdande fattas av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller annan kommunal nämnd, överklagas genom besvär enligt 7 kap. 1 § kommunallagen (1977:179). Besvär får anföras, förutom av medlemmar av kommunen, även av andra kommuner som berörs av indelningsändringen och av medlemmar av en sådan kommun. Beträffande besvären tillämpas i övrigt bestämmelserna i 7 kap. kommunallagen. Besvär över *ett* beslut, varigenom länsstyrelsen har bifallit besvär eller förbjudit att det överklagade beslutet verkställs, får anföras även av andra kommuner som berörs av indelningsändringen och medlemmar av en sådan kommun. *Motsvarande gäller i fråga om besvär över kammarrättens beslut.*
2 kap.	
9 §	
Beslut, som under tiden mellan beslutet om indelningsändring och ändringens ikraftträdande fattas av landstinget, förvaltningsutskottet eller en annan landstingskommunal	Beslut, som under tiden mellan beslutet om indelningsändring och ändringens ikraftträdande fattas av landstinget, förvaltningsutskottet eller en annan landstingskommunal

Nuvarande lydelse

nämnd, överklagas genom besvär enligt 7 kap. 1 § kommunallagen (1977:179). Besvär får anföras, förutom av medlemmar av landstingskommunen, även av andra landstingskommuner som berörs av indelningsändringen och av medlemmar av en sådan landstingskommun. Beträffande besvären tillämpas i övrigt bestämmelserna i 7 kap. kommunallagen *på motsvarande sätt.*

Reservanternas förslag

nämnd, överklagas genom besvär enligt 7 kap. 1 § kommunallagen (1977:179). Besvär får anföras, förutom av medlemmar av landstingskommunen som berörs av indelningsändringen och av medlemmar av en sådan landstingskommun. Beträffande besvären tillämpas i övrigt bestämmelserna i 7 kap. kommunallagen. *Besvär över ett beslut, varigenom kammarrätten har bifallit besvär eller förbjudit att det överklagade beslutet verkställs, får anföras även av andra landstingskommuner som berörs av indelningsändringen och medlemmar av en sådan landstingskommun.*

3 kap.
14 §

Beslut, som under tiden mellan beslutet om indelningsändring eller, om indelningsdelegerade skall utses, valet av delegerade och ändringens ikraftträdande fattas av kyrkofullmäktige, kyrkostämman, kyrkorådet eller en annan nämnd, överklagas genom besvär enligt 89 § lagen (1961:436) om församlingsstyrelse. Besvär får anföras även av andra församlingar som berörs av indelningsändringen och dem som är kyrkobokförda i en sådan församling, eller som, utan att vara kyrkobokförda i församlingen, är skattskyldiga till denna. Beträffande besvären tillämpas i övrigt 89–91 §§ lagen om församlingsstyrelse *på motsvarande sätt.*

Beslut, som under tiden mellan beslutet om indelningsändring eller, om indelningsdelegerade skall utses, valet av delegerade och ändringens ikraftträdande fattas av kyrkofullmäktige, kyrkostämma, kyrkorådet eller en annan nämnd, överklagas genom besvär enligt 89 § lagen (1961:436) om församlingsstyrelse. Besvär får anföras även av andra församlingar som berörs av indelningsändringen och dem som är kyrkobokförda i en sådan församling eller som, utan att vara kyrkobokförda i församlingen, är skattskyldiga till denna. Beträffande besvären tillämpas i övrigt 89–91 §§ lagen om församlingsstyrelse. *Besvär över ett beslut, varigenom länsstyrelsen har bifallit besvär eller förbjudit att det överklagade beslutet verkställs, får anföras även av andra församlingar*

Nuvarande lydelse	*Reservanternas förslag*
	som berörs av indelningsändringen och dem som är kyrkobokförda i en sådan församling eller som, utan att vara kyrkobokförda i församlingen, är skattskyldiga till denna. Motsvarande gäller i fråga om besvär över kammarrättens beslut.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1981.

Äldre bestämmelser tillämpas på besvär över beslut, i fråga om vilket justering av protokollet senast den 31 december 1980 har tillkännagetts på kommunens, landstingskommunens eller församlingens anslagstavla.

5 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1979:412) om kommunala indelningsdelegerade

Härigenom föreskrivs att 23 § lagen (1979:412) om kommunala indelningsdelegerade skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Reservanternas förslag*
	23 §
Beträffande besvär över beslut av delegerade, arbetsutskottet eller en kommitté gäller i tillämpliga delar 7 kap. 1 § *första och andra* styckena, 2 § första stycket och 4 § kommunallagen (1977:179). Besvär får anföras av varje kommun som har valt delegerade och av den som är medlem av en sådan kommun.	Beträffande besvär över beslut av delegerade, arbetsutskottet eller en kommitté gäller i tillämpliga delar 7 kap. 1 § *första–tredje* styckena, 2 § första stycket och 4 § kommunallagen (1977:179). Besvär får anföras av varje kommun som har valt delegerade och av den som är medlem av en sådan kommun.
Beträffande besvär över länsstyrelsens beslut tillämpas 7 kap. 5 § kommunallagen *på motsvarande sätt*. Besvär över beslut, varigenom länsstyrelsen har bifallit besvär eller förbjudit att det överklagade beslutet verkställs, får anföras även av en kommun som har valt delegerade och den som är medlem av en sådan kommun.	Beträffande besvär över länsstyrelsens beslut tillämpas 7 kap. 5 § *första stycket* kommunallagen. Besvär över beslut, varigenom länsstyrelsen har bifallit besvär eller förbjudit att det överklagade beslutet verkställs, får anföras även av en kommun som har valt delegerade och den som är medlem av en sådan kommun.
	Beträffande besvär över kammarrättens beslut tillämpas 7 kap. 5 § andra stycket kommunallagen. Besvär över ett beslut, som innebär att delegerades, arbetsutskottets eller en kommittés beslut upphävs eller inte får verkställas, får anföras även av en kommun som har valt delegerade och den som är medlem av en sådan kommun.
Bestämmelserna i 7 kap. 6 § kommunallagen om rättelse av verkställighet tillämpas *på motsvarande sätt* beträffande beslut av delegerade, arbetsutskottet eller en kommitté.	Bestämmelserna i 7 kap. 6 § kommunallagen om rättelse av verkställighet tillämpas beträffande beslut av delegerade, arbetsutskottet eller en kommitté.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1981.

Äldre bestämmelser tillämpas på besvär över beslut, i fråga om vilket justering av protokollet senast den 31 december 1980 har tillkännagetts på anslagstavlan för någon av de kommuner som har valt delegerade.

6 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1972:229) om kyrkliga indelningsdelegerade

Härigenom föreskrivs att 21 § lagen (1972:229) om kyrkliga indelningsdelegerade skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Reservanternas förslag*
	21 §[1]
Bestämmelserna i 89 och 90 §§ lagen (1961:436) om församlingsstyrelse äger motsvarande tillämpning på talan mot beslut av delegerade, arbetsutskottet eller kommitté.	*Beträffande besvär över* beslut av delegerade, arbetsutskottet eller *en* kommitté *gäller i tillämpliga delar 89 och 90 §§ lagen (1961:436) om församlingsstyrelse. Besvär får anföras av varje församling eller kyrklig samfällighet som berörs av indelningsändringen och av den som har rätt att anföra besvär över beslut av kyrkofullmäktige, kyrkostämman eller församlingsdelegerade i en sådan församling eller samfällighet.*
Talan mot länsstyrelsens beslut *förs i den ordning som anges i* 91 § lagen *(1961:436)* om församlingsstyrelse.	*Beträffande besvär över* länsstyrelsens beslut *tillämpas* 91 § *första stycket* lagen om församlingsstyrelse. *Besvär över ett beslut, varigenom länsstyrelsen har bifallit besvär eller förbjudit att det överklagade beslutet verkställs, får anföras även av en församling eller kyrklig samfällighet som berörs av indelningsändringen och av den som har rätt att anföra besvär över beslut av kyrkofullmäktige, kyrkostämma eller församlingsdelegerade i en sådan församling eller samfällighet.*
Rätt till talan tillkommer varje församling eller kyrklig samfällighet som berörs av indelningsändringen och den som har rätt att anföra besvär över beslut av kyrkofullmäktige eller kyrkostämman i en sådan församling eller kyrklig samfällighet.	*Beträffande besvär över kammarrättens beslut tillämpas 91 § andra stycket lagen om församlingsstyrelse. Besvär över ett beslut, som innebär att delegerades, arbetsutskottets eller en kommittés beslut upphävs eller inte får verkställas, får anföras även av en församling eller kyrklig samfäl-*

[1] Senaste lydelse 1979:413.

Nuvarande lydelse	*Reservanternas förslag*
	lighet som berörs av indelningsändringen och av den som har rätt att anföra besvär över beslut av kyrkofullmäktige, kyrkostämman eller församlingsdelegerade i en sådan församling eller samfällighet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1981.

Äldre bestämmelser tillämpas på besvär över beslut, i fråga om vilket justering av protokollet senast den 31 december 1980 har tillkännagetts på anslagstavlan för någon av de församlingar och kyrkliga samfälligheter som berörs av indelningsändringen.

GOTAB 64919 Stockholm 1980